

Heveslerden havas, havaslardan heves beğen. Zahirden batın, batından zahir beğen. Ruh seni teskin etsin ve kurtarsın. Bildiğin dillerin yanında bilmediğin bir dilde konuş ve insanların bunu anlaması zor olsun –ki senin ne kadar uzaktan geldiğini bilsinler.

Ezelden gelen adetler. Belki de bize *sizin kaderinizi bilmiyorum ama biliyor da olabilirim* demek isteyen bir kainat var: Kuantum seviyesinde bilmiyorum, her şey olabilir, insanların ne yaşayacağını da bugünkü *belirsizlik* belirliyor olabilir ama etkilemiyor da olabilir, bir tetiği çekersem atomların onu durdurma imkanı yoktur ama aklıma bir düşünce gelmesinin ya da birini arayıp aramamaya karar vermemin veyahut içimdeki cesaret hissinin belki de sebebi bir takım atomaltı etkileşmeleridir?

Kararları kim veriyor? İçimizde tanımadığımız biri olduğuna ve onun da bizimle zaman zaman mutabık davranmakla beraber, beklemediğimiz anlarda kararlarımızı etkilediğine ve bu etkiyi de çoğu zaman sonradan *irade* gibi gördüğümüze inanmaya başladım. *Post-hoc cebriyye* veya *bâdehu fatalism*.

İrademiz bir diktatörlükteki meclis gibi. Kararları alan biri var, ne çıkacağını biliyoruz ama bunun *rasyonelleştirmesi* elimizde, *irademizin* çoğunlukla amacı bu rasyonelleştirmeyi usturuplu bir şekilde, *egoyu* da müdafaa ederek yapmak. Ortada duyguların veya *içimizdeki benin* diktatörlüğü var ama bunun bir *demokrasi* olduğunu göstermek için kıvranan da bir irade var, akli başında biri gibi davranmaya çalışan biz.